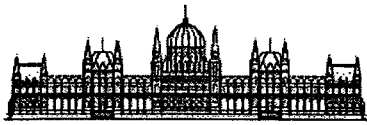

Országgyűlés Hivatala

Irományszám: J/7017

Érkezett: 2008 DEC 11.

Az Országgyűlés
Nabucco földgázvezeték előkészítésének
és megvalósításának folyamatát segítő
eseti bizottsága

Bizottsági önálló indítvány
(Együtt kezelendő a H/7018. számú
országgyűlési határozati javaslattal)

JELENTÉS

**A Nabucco földgázvezeték előkészítésének és megvalósításának folyamatát segítő eseti
bizottság tevékenységéről**

(2008. szeptember – 2008. december)

Előadó: Dr. Kóka János
elnök

Budapest 2008. december

JELENTÉS
2008. szeptember - 2008. december

Az eseti bizottságot az Országgyűlés a 98/2008. (IX. 26.) Országgyűlési Határozattal hozta létre.

A bizottság feladatkörét a határozat 3. §-a az alábbiak szerint határozza meg:

A Bizottság feladata, hogy a Nabucco földgázvezeték előkészítése és megvalósítása érdekében

- a) az eddig tett európai uniós és hazai intézkedéseket áttekintse;*
- b) az Európai Unió által megjelölt intézkedések és célok hazai érvényrejtését ellenőrizze;*
- c) az előkészítés és megvalósulás folyamatát figyelemmel kísérje, támogassa és elősegítse;*
- d) a Nabucco földgázvezeték bármilyen formában érintő, gáztározásra és nagykapacitású gázvezetékek építésére irányuló, eddig megkötött és jövőbeni nemzetközi megállapodásokat, illetve projekteket figyelemmel kísérje, és nyomon kövesse;*
- e) a Magyar Köztársaság Kormánya képviselőjét rendszeresen meghallgassa;*
- f) a Magyar Köztársaság Kormánya részére ajánlásokat fogalmazzon meg;*
- g) a munkájáról és a tapasztalatokról az Országgyűlés számára ülészakonként jelentést készítsen.*

A Bizottság 12 tagból áll, tagjai országgyűlési képviselők az alábbiak szerint:

- MSZP 6 tag
- FIDESZ – Magyar Polgári Szövetség 3 tag
- KDNP 1 tag
- SZDSZ 1 tag
- MDF 1 tag

A Bizottság névsora:

Dr. Kóka János (SZDSZ), a bizottság elnöke

Mesterházy Attila (MSZP), társelnök

Podolák György (MSZP), társelnök

Balla Mihály (Fidesz), társelnök

Göndör István (MSZP)

Dr. Józsa István (MSZP)

Dr. Kékesi Tibor (MSZP)

Dr. Szabadkai Tamás (MSZP)

Balla György (Fidesz)

Németh Zsolt (Fidesz)

Katona Kálmán (MDF)

Firtl Mátyás (KDNP)

A Bizottság jelentése a megalakulásától 2008. december 10-ig tárgyalt napirendek rövid összefoglalását nyújtja, illetve a Bizottság tagjai és tanácskozási jogú állandó meghívottjai által megfogalmazott véleményeket, javaslatokat összegzi.

Előzmények

Az Európai Unió gázimport szükséglete fokozatosan emelkedik, miközben saját kitermelése csökken. Az EU gázfogyasztásán belül elsősorban a villamos energiatermelésre fordított gázmennyiség nő, és 2005-2030 között várhatóan megduplázódik. Az ipari fogyasztás ugyanebben az időszakban harmadával, a lakossági pedig mintegy 10%-kal fog emelkedni. Az *Eurogas* becslései szerint az EU függősége az importált gáztól a 2005-ös 41%-ról 2020-ra 68%-ra, 2030-ra pedig 74%-ra fog növekedni. Az EU kiegészítő gázigényét a különböző becslések eltérően adják meg, s azt 2030-ra további minimum 100-120 Mrd m³ körüli mennyiségben jelölik meg, de ez akár a 200 Mrd m³-t is meghaladhatja.

Magyarország természeti adottságainak és a történelmi örökségnek köszönhetően fokozott mértékben energiaimportra szorul, s ezen energiaimport túlnyomó hányada – a földgáz esetében pedig teljessége – egy forrásból származik. Hazánk földgáz igényének 83%-át importból fedezi. A jelenleg felhasznált gáz 70%-a orosz eredetű, a saját termelés fogyasztásunk 17%-át adja. Magyarország esetében is érvényesülnek az általános európai tendenciák, és az oroszországi (és a türkménisztáni) gáz aránya felhasználásunkban várhatóan tovább fog emelkedni. A Nabucco gázvezeték nélkül az importált gáz aránya fogyasztásunkban 2017-re 93%-ra emelkedne. A vezeték megépülésével nem csak alternatív szállítási útvonal jönne létre, hanem beszerzési forrásaink diverzifikációja is növekedne.

Demokráciánk akkor lehet stabil, ha biztonságra és a piacgazdaság elveire épül, a piacgazdaság pedig akkor lehet teljes, ha a piaci versenyre épül. Biztonságról az energiaimport tekintetében ilyen mértékben kitett ország esetében akkor beszélhetünk, ha több forrásból van mód energianyersanyagokat vásárolni, és egészen addig, amíg Magyarország ilyen mértékben függ egyetlen ország energiaszállító képességétől és hajlandóságától, teljes körű energiaellátási biztonságról hagyományos értelemben nem beszélhetünk. A cél tehát, hogy kiterjesszük a versenyt, és fokozzuk Magyarország energiaellátásának biztonságát, az energiaellátás ugyanis nemcsak energiapolitikai, hanem mint látjuk egyre inkább biztonságpolitikai kérdés is, ráadásul az egészséges versenyt kizáró monopóliumok mindenkor ellentétesek a fogyasztói érdekekkel.

Az EU gázigénye kielégítésének egyik potenciális forrása a Kaszpi-tenger part menti államai (Azerbajdzsán, Türkménisztán, Kazahsztán), a Közel-Kelet (Irán, Irak) és Egyiptom által képviselt, jelentős gázvagyonnal és bővülő termelési potenciállal rendelkező térség lehet, amely egyelőre nem kapcsolódik vezetékessel szállítási infrastruktúrával az Unióhoz. Az EU célul tűzte ki a régió bekapcsolását a szállításokba, aminek fizikai infrastruktúráját elsősorban a Nabucco gázvezeték biztosítaná. A 3300 km hosszú Nabucco projektől azt várják, hogy új beszerzési forrást kapcsoljon be az importba, és olyan új tranzitútvonalat biztosítson a szállításoknak, amely Oroszországot és Ukrajnát egyaránt kikerüli.

Az Országgyűlés Nabucco eseti bizottságának létrehozásához hozzájárult, hogy a 2007. március 8-9-i berlini Európai Tanács az európai energiapolitika kialakításának egyik mérföldköveként és a további fellépések ugródeszkájaként a 2007-2009-es időszakra átfogó energiaügyi cselekvési tervet fogadott el. Ez az energiaügyi cselekvési terv világos irányvonalat határoz meg egy hatékony európai energiapolitika számára, amelynek egységes hangon kell megszólalnia. Az energiapolitika, mint kiemelt uniós politika szerepét hangsúlyozandó az Európai Bizottság a Kaszpi-tenger térsége és Közép-Európa között létesítendő Nabucco földgázvezeték előkészítésének, megépítésének felügyeletére koordinátort nevezett ki, Jozias van Aartsen holland politikus, korábbi külügyminiszter személyében.

A 2007. március 8-9-i berlini Európai Tanács Elnöki következtetései valamennyi érdekeltet arra szólítanak fel, hogy gyorsan és határozottan lépjenek előre a cselekvési tervben szereplő összes elem végrehajtása érdekében, a cselekvési terv rendelkezéseivel és feltételeivel összhangban. A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség és a Kereszténydemokrata Néppárt már a berlini ülés után határozati javaslat formájában kezdeményezte, hogy az Országgyűlés is vállaljon aktív szerepet a Nabucco gázvezeték és a közös európai energiapolitika kialakításának támogatásában.

Magyarország a Nabucco projektben eddig is kezdeményezőként lépett fel, és magára vállalta, hogy a kormányközi megállapodások előkészítését koordinálja. Magyarország 2007 szeptemberében elsőként szervezett meg egy olyan konferenciát, amelyen a Nabucco földgázvezeték építésében érintett országok legtöbbször megjelent. Ezen a konferencián képviseltette magát az Európai Bizottság és valamennyi olyan ország, amelynek aktív gazdaságpolitikai, energiapolitikai érdeke fűződik a gázvezetékhez. Ezt követően a magyar kormány képviseletében 2007 novemberében Kóka János látogatást tett a Nabucco-projekt által forrásoldalon érintett országokban, ahonnan a földgáz szállítása várható, illetve Törökországban, amely kitüntetett jelentőségű a Nabucco földgázvezeték megvalósulása tekintetében. Az ezt követő politikai és szakmai egyeztetés eredménye egy közösen elfogadott országgyűlési határozat és ennek az eseti bizottságnak a létrehozása lett.

A bizottság munkájának alapvető célja, hogy Magyarország energiaellátásának biztosítását elősegítse, az ezzel összefüggő tényezőket és folyamatokat rendszeresen áttekintse, azokkal kapcsolatban javaslatokat, észrevételeket tegyen.

Az eseti bizottság egyrészt megjeleníti a program mögött álló egységes nemzeti akaratot, másrészt megfelelő országgyűlési eszköz arra, hogy – az esetlegesen előálló idővesztésnek még a lehetőségét is elkerülve – a lehető leghatékonyabb módon segítse elő a program előkészítését és megvalósítását.

A gázvezetékkel kapcsolatos eddigi főbb lépések

A projektről szóló első megbeszélések az osztrák OMV Gas és a török BOTAS között 2002 februárjában kezdődtek. Ezt követően indultak meg a kibővített tárgyalások a MOL, a TRANSGAZ-Romania, majd a BULGARGAZ képviselőivel.

2002 júniusában Isztambulban mind az öt érdekelt fél aláírta azt a jegyzőkönyvet, amely a közeli és Kaszpi-tengeri gázmezőket Ausztriával összekötő, Törökországon, Bulgárián, Románián és Magyarországon áthaladó új gázvezeték, a Nabucco építését tűzi ki célul.

2002 októberében OMV Gas, a MOL-, a TRANSGAZ-Romania, valamint a BULGARGAZ képviselői megállapodást írtak alá a gázvezeték megvalósíthatósági tanulmányának elkészítéséről.

2003 decemberében támogatási megállapodás aláírására került sor egyrészt az OMV és a négy társult vállalat, másrészt az Európai Bizottság között. Az egyezmény értelmében a Bizottság a költségek 50%-ra kiterjedő támogatást biztosított a tanulmányi fázis, azaz a megvalósíthatósági tanulmány, a piaci elemzés, valamint a technikai, gazdasági és pénzügyi tanulmányok lefolytatásához.

2004 végére a megvalósíthatósági tanulmány elkészült. Az eredmény azt mutatta, hogy a projekt technikailag és gazdaságilag kivitelezhető, pénzügyileg finanszírozható.

2005 első felében a partnerek megállapodtak a projekt folytatásában. Azzal számoltak, hogy a csővezeték építése 2010-ben kezdődhet meg.

2005. június 28-án aláírásra került a Joint Venture Agreement. A megállapodás szabályozza a Nabucco partnerek részvételét a Nabucco Gas Pipeline International GmbH (NIC), illetve Nemzeti Nabucco Vállalatokban. A Nabucco partnerek megállapodtak a Szállítási Szabványokra vonatkozó (HoT) Egyezményről is.

2006 végén kezdődött el a műszaki tervezésről szóló tender előkészítése. A versenytárgyalás eredményeként 2007-ben kiválasztásra került a Penspen nevű brit cég, amely 2008 elején hozzálátott a tervezéshez. A munkát 2009 végére kell befejezniük. A tervező vállalat munkájának első eredményeként a NIC felülvizsgálta a Nabucco felépítésének várható költségét, és azt 2008 tavaszán a korábbi 4,5-5 Mrd EUR helyett 7,9 Mrd EUR-ra korrigálták.

2007 februárjában a NIC kezdeményezésére elkezdődött az EU Gázdirektíva alóli mentességi eljárás. Az osztrák szabályozó hatóság 2007. októberében 5 éven belüli vezetéképítést írt elő, ezzel legkésőbb 2012 végi hatállyal megadta a mentességet. A projekt megvalósítása körüli bizonytalanságok, nehézségek miatt a NIC 2008 áprilisában új kérelmet terjesztett elő, amelyben a mentesség hatályát 2017 végéig kérte kitolni. Ezzel új eljárást indított el, ami jelenleg is folyamatban van. Az osztrák E-Control 2008. november 26-án ismételten megadta a mentességet, ezúttal 2016. december 31-ig meghosszabbított hatállyal. A NIC arra számít, hogy a teljes mentesítési folyamat 2009. elejére fejeződhet be.

2007 szeptemberében az Európai Bizottság koordinátort nevezett ki a projekt (és a déli energia folyosó) ügyének előmozdítására Jozias van Aartsen holland politikus, volt külügyminiszter személyében.

2007 végén elindult a projektről szóló végső befektetői döntés meghozatala szempontjából nélkülözhetetlen kormányközi megállapodás (IGA) előkészítése. Egy, döntően a NIC által elkészített tervezet előterjesztését követően 2008 februárjában hazánk is benyújtott egy IGA tervezetet, majd később a BOTAS köröztette a NIC tagvállalatok körében saját – az előző kettőtől jelentősen eltérő – IGA tervezetét. Annak érdekében, hogy a szöveg kidolgozása haladjon, megállapodás született arról, hogy a három tervezete alapján a NIC készít el egy konszolidált IGA tervezetet. Ez lehetővé teszi, hogy bizonyos viták a török féllel vállalati keretek között kerüljenek megoldásra, és garantálja, hogy az elfogadandó szöveg élvezze a török kormány egyetértését.

2008. február végén a német RWE is csatlakozott a NIC-hez. Ezzel a konzorcium hattagúra bővült, s abban mindegyik tag egyaránt 16,67%-os tulajdoni részesedéssel bír. (Az RWE csatlakozása előtt arról volt szó, hogy hatodik résztvevőként a Gaz de France kapcsolódik be a projektbe, de ezt a török fél – az örmény genocídium kapcsán elfoglalt francia álláspontra hivatkozva – megíhúsította.) Az RWE csatlakozás alkalmából Bécsben tartott rendezvényen bejelentették, hogy az IGA

kidolgozásának folyamatát a Bizottság, illetve az EU koordinátor fogja vezetni (ez eddig nem valósult meg).

2008-ban a NIC lépéseket tett a társadalmi és környezeti hatástanulmány elkészítésének elindítása érdekében.

2008 nyarán a NIC nem kötelező erejű piacfelmerést (non-biding market survey) végzett. Ennek során a potenciális szállítók a vezeték maximális kapacitásának több mint kétszerezésére jelentettek be szállítási igényt (Magyarországról a MOL Energiakereskedő Kft. és a Millander Kft. található az igényüket bejelentők között).

Politikai és gazdasági szempontok

A Nabucco széleskörű, de fragmentált politikai támogatást élvez. A projektben energia vállalataikon keresztül részt vevő országok kormányai támogató álláspontjukat ismétlődően megfogalmazzák. Ugyanígy jár el az Európai Bizottság, amely a Nabuccot a kiemelt jelentőségű európai infrastruktúra projektek közé sorolta. A Nabucco sikeréhez – különböző formákban – az USA is igyekszik komolyan hozzájárulni. A projektre jelentős nemzetközi figyelem irányul, mivel az energia biztonsági aspektusok mellett hatással lehet a forrásként megcélzott térségek helyzetére, nemzetközi kapcsolatrendszerére.

A hivatalos elképzelések szerint 2010-ben tervezik megkezdeni az 1400 mm átmérőjű vezeték építésének első szakaszát, és a csővezeték 2013-ban kezdene működni. Tervezett maximális kapacitása 31 Mrd m³, ezt a teljesítményt 2022 után érné el. A szállított gázmennyiség kb. 50-55%-a jutna el a baumgarteni csomópontba, a maradék a tranzit országokban kerülne piacra.

A tervező munka megkezdése és 2009 végére várható befejezése, a társadalmi és környezetvédelmi hatástanulmány elkészítése érdekében tett lépések, a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló 98/30/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (ún. EU Gázdirektíva) alóli mentesítés folyamatának beindítása, a nem kötelező érvénnyel bíró market survey sikeres lebonyolítása az előkészítés fontos fejleményei annak ellenére, hogy az előkészítés üteme elmarad a lehetségestől és a kívánatostól.

A jelenlegi nemzetközi pénzügyi válság következtében a projekt pénzügyi kockázatai piaci alapon nehezen kezelhető mértékben megnövekedtek. Ez szükségessé teszi az európai pénzügyi intézetek fokozottabb közreműködését, valamint az érintett államok hangsúlyosabb politikai szerepvállalását.

A Nabucco előtt álló legfontosabb kihívások

Összetettsége, a sok résztvevő okán, jelentősek az érdekkülönbségek, s meg kell küzdeni az eltérő felfogásokból és a jogrendszerek különbözőségéből adódó nehézségekkel. Törökország például arra törekszik, hogy a vezeték létrejöttét felhasználja hosszú távú energia igényeinek garantálására. Ennek érdekében olyan feltételeket kívánt elfogadtatni partnereivel, ami a projekt megvalósíthatóságát ásná alá. A Nabucco kérdését más ügyekkel, így az energia fejezetnek a csatlakozási tárgyalásokon történő megnyitásával is összeköti. Ankara rugalmatlan álláspontjával hosszabb ideje akadályozza az előrehaladást – többek között – a kormányközi megállapodás létrehozásában.

Az Európai Bizottságnak a nyilvánvaló politikai elkötelezettsége ellenére a gyakorlati diplomáciában egyelőre nem sikerült áttörést elérnie a Nabucco terén. A Piebalgs energiaügyi uniós biztos által az utóbbi hetekben a forrás országok felé kifejtett személyes aktivitás és az ennek fenntartására irányuló szándék ellenére a török, azerbajdzsáni és türkmén partnerek keveslik az EU velük kapcsolatos magas szintű kontaktusait, és vezető európai politikusok sem gyakran keresik fel a két forrásországot, miközben Baku és Ashabad jelentős orosz és részben iráni nyomásnak van kitéve.

Egyelőre nagy a bizonytalanság a Nabucco számára biztosítható gázt illetően. A térségben nincs szabad, lekötetlen gázmennyiség. Azerbajdzsán kész arra, hogy – leghamarabb 2013 végétől – szállítson gázt a vezetékbe. Türkmenisztán maximum 10 Mrd m³-t ígér, és a közelmúltban kazah részről is felvetették – konkrét ütemezés megjelölése nélkül – elvi beszállítási készségüket. A teljesíthetőségnek azonban feltétele, hogy a nemzetközi olajvállalatok megkutassanak és termelésbe vonjanak türkmén off-shore mezőket a Kaszpi-tengeren, illetve meg kell oldani a gáz Kaszpi-tengeren keresztüli szállítását is. Irak 5 Mrd m³-t, Egyiptom 2 Mrd m³-t ígért a Nabucco a 2009 végére elkészülő pán-arab vezetéken keresztül. Az előkészítés lassúsága és a forrás oldali bizonytalanságok miatt az üzembe helyezés várható dátumát már módosítani kellett, és a további halasztást sem lehet teljesen kizárni.

Oroszország azzal, hogy nem fejlesztette saját kitermelő kapacitását, mostanra nem csak nemzetközi szállítási kötelezettségei teljesítése, hanem növekvő belső fogyasztásának kielégítése szempontjából is függővé vált a közép-ázsiai gáztól. Ezért szeretné fenntartani kontrollját a szállítási útvonalak felett. Moszkvának tehát nem érdeke, hogy a Kaszpi-, közép-ázsiai térség energiatermelő országai a Nabucco segítségével megkerüljék Oroszországot.

Az orosz-grúz konfliktus Grúzia biztonságos energia tranzit ország pozíciójának aláásásával rövidtávon nehezítheti a Nabucco megvalósításának feltételeit: komplikálja Azerbajdzsán helyzetét, és elbizonytalaníthatja a türkmén vezetést. Ugyanakkor az orosz-grúz konfliktus ismét a Nabucco irányította a figyelmet, és aláhúzza a diverzifikáció jelentőségét. Ezzel tovább erősítette a Nabucco projekt sikeréhez fűződő érdekeket, s újabb alkalmat teremtett az előrelépésre a projekt előkészítésében.

A jelentős közép-ázsiai gázkészletek egyre inkább felkeltik a rohamosan fejlődő ázsiai gazdaságok (Kína, India) figyelmét is. Máris érzékelhető a verseny növekedése a térségben, és az EU-nak egyre komoly versenyhellyel kell szembenéznie e források hozzáférhetősége tekintetében.

Jelenleg a legfontosabb feladatot az IGA előkészítése és mielőbbi aláírása jelenti. Az elmúlt hetekben több egyeztetésre került sor, a NIC tagvállalatai és a Bizottság egyaránt keresik a török ellátás biztonsági aggodalmak feloldásának lehetőségeit. Az egyeztetések eredményeként úgy tűnik, puhul a török álláspont a gáz Törökországon keresztüli tranzitjának feltételeit illetően, és Ankara egyre inkább hajlik az IGA szövegének véglegesítésére. Ez kedvező, azonban egyelőre nem világos, hogy ez a változás elegendő lesz-e az áttörésre. A NIC 2008. december 5-én eljuttatta az öt Kormányhoz és a Bizottsághoz az IGA általa kívánatosnak tartott konszolidált tervezetét. Az egyeztetések ennek kézhezvételét követően kezdődtek meg.

Törökország ragaszkodik ahhoz, hogy az IGA-val párhuzamosan egy második, ún. projektet támogató megállapodás (Project Supporting Agreement, PSA) is aláírásra kerüljön, amely az adott kormányok és a NIC kapcsolatát szabályozná. Az EU tag Nabucco országok álláspontja szerint jogszabályi környezetük nem indokolja PSA-k megkötését, hiszen a projekt számára biztosítható kedvezményeket, mentességeket az IGA lefedti, az pedig nem lehetséges, hogy ezeket meghaladóan

további kiváltságokat biztosítsunk a projekt számára. Ugyanakkor Törökország érdekeltségének fenntartása miatt nem zárkozunk el a PSA lehetőségnek a megvizsgálásától, és várjuk a megállapodás tervezetét, amely – a konzorciumtól kapott információk alapján – heteken belül elkészülhet.

Másik kiemelkedően fontos feladatunk, hogy folyamatosan dolgozzunk a forrás országok érdekeltségének, beszállítási készségének fenntartásán. A projekt hitelképességének az erősítése, versenyben tartása nélkülözhetetlen körülmény. Ezért különösen nagy jelentősége van annak, hogy kihasználjuk az orosz-grúz háború által megteremtett lehetőséget a Nabucco ügyének előmozdítására, és végre kedvező híreket (azaz az előkészítést érintő konkrét eredményeket) generáljunk a projekt kapcsán. Az első ilyen az IGA előkészítésének régen várt befejezése és aláírása lehet.

Úgy tűnik, a pénzügyi-gazdasági válság egyelőre nem okoz komolyabb bizonytalanságot a Nabucco finanszírozását, finanszírozhatóságát illetően. A nyári market survey eredményei megerősítették, hogy a szállítók részéről valódi igény van a vezetékre, a válság hatására pedig pl. csökkenni kezdtek az acélárak, ami az egyik fő oka volt a költségek emelkedésének, ugyanakkor a válság kedvezőtlen hatásaival is számolni kell, mint például a gázfogyasztás visszaesése, ezáltal a kereslet csökkenése és a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférés korlátozottsága. Új fejlemény, hogy az amerikai Ex-Im Bank is érdeklődést mutat a projekt iránt, és elvileg kész lenne finanszírozással segíteni amerikai cégek beszállításait a vezeték építésébe.

Tudatában kell lennünk az időtényező jelentőségének. Az orosz-grúz háború által megnyitott új lehetőség nem korlátlan. Ha belátható időn belül nem sikerülne érdemi lépéseket, haladást felmutatnunk, az az egész projekt megvalósíthatóságára gyakorolhat negatív hatást.

Hazánk és a Nabucco

Magyarország az ötlet felmerülése óta érdekelt a projektben, az utóbbi hónapokban megnyilvánuló kormányzati és ellenzéki politikai támogatás pedig nemzetközi viszonylatban is jelentőssé tette Magyarország koordinációs szerepvállalását. Hazánk 2006-ban aláírta a vezeték megépítését támogató közös szándéknyilatkozatot, 2007-ben üdvözölte a nemzeti kereteken túlnyúló nagyprojektek uniós szintű koordinációjának megvalósítását és a Nabucco projekt európai koordinátorának kinevezését. 2007. szeptember 14-én Budapest adott otthont a Nabuccóval foglalkozó nemzetközi konferenciának. A földgázellátásról szóló törvény módosításával létrejött az egyablakos ügyintézés lehetősége a nemzetközi földgázvezeték-projektek esetében. Ez év elején a GKM megküldte az EU energiaügyi biztosának a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló EU irányelv megfelelő cikkelyei alóli mentességről szóló döntési javaslatot, azonban ezzel a folyamat nem zárult le. 2008. szeptemberében az Európai Bizottság konzultációt tartott a KHEM és MEH részvételével, melyet követően 2008. november végén született meg az új magyar mentességi javaslat. Előkészítettük és a partnerországoknak átadtuk a Nabucco projekt megvalósításának elősegítéséről szóló kormányközi keret-megállapodás tervezetét, és hazánk felajánlotta készségét arra, hogy koordinátorként segítse a dokumentum mielőbbi véglegesítését és aláírását.

2008. április 1-je óta Bayer Mihály utazó nagykövetségként segíti elő a Nabucco-projekt megvalósítását. Gyurcsány Ferenc miniszterelnök júliusban látogatást tett Bakuban és Ashabadban, illetve kezdeményezte, hogy Nabucco csúcserkeztelre kerüljön sor Budapesten. Miniszterelnök úr november 13-14-én részt vett a Bakuban, balti, közép-európai, dél-kelet-európai, kaukázusi és

kaszipi-tengeri országok legfelső szintű vezetőinek részvételével megtartott energia csúcskonferencián.

A magyar diplomácia az elmúlt hónapokban is aktív, kezdeményező tevékenységet fejtett ki a forrás országokkal folytatott kapcsolatok, a Nabucco országok közötti koordináció előmozdításában, a kormányközi megállapodás létrehozása terén, és intenzíven dolgozik a január 26-27-ei budapesti Nabucco csúcs előkészítésén.

Mindez kellő erővel demonstrálta Magyarország elkötelezettségét a Nabucco gázvezeték projekt sikere mellett. Ma hazánkat a legaktívabb Nabucco országgént tartják számon, és tevékenységünket minden nemzetközi partnerünk elismeréssel illeti.

Az eseti bizottság munkájának áttekintése

A bizottság ülései

A bizottság a létrehozásától (2008. szeptember 29-étől) számítva három alkalommal ülésezett. (október 14., november 26., december 10.) Az ülések alkalmával a bizottságnak lehetősége volt folyamatos konzultációra a kormány képviselőivel, elsősorban a Külügyminisztérium, valamint a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium képviselőivel, továbbá Bayer Mihály Nabucco koordinációért felelős utazó nagykövettel, valamint a MOL Nyrt. képviselőivel. A bizottság továbbá konzultációt folytatott a Nabuccoban érintett Ausztria, Románia, Bulgária Magyarországra akkreditált nagyköveteivel is az adott országok kormányainak álláspontjáról, Nabuccot érintő észrevételeiről. A kormány és a MOL képviselőinek, valamint az érintett nagyköveteknek a meghívása segítette a bizottságot abban, hogy az előkészítés folyamatait figyelemmel tudja kísérni. Külön kiemelendő Bayer Mihály nagykövet, aki naprakész és lényegre törő megjegyzéseivel, javaslataival jelentős mértékben hozzájárult a képviselők tájékoztatásához, a bizottság hatékony és megalapozott munkájához.

A bizottság további tevékenysége

A bizottság első ülésén állásfoglalást fogadott el (1. sz. Melléklet), melyben javasolta, hogy Magyarország vállaljon vezető szerepet a jelenlegi gázforrásoktól, gázszállítási útvonalaktól független gázellátási lehetőségek bővítésében az Európai Unión belül. Ennek érdekében kérte, hogy Magyarország forduljon javaslattal a Nabucco gázvezetékben érintett országok felé egy Nemzetközi Nabucco Védnöki Testület létrehozására, ami elősegíthetné a gázvezeték megvalósítására létrehozott vállalat munkáját. Az egyhangúlag elfogadott állásfoglalásban a bizottság azt javasolta, hogy ezt Magyarország vesse fel az Európai Tanács 2008. október 15-én kezdődő, az európai energiaellátással és a klímaváltozás kérdéseivel is foglalkozó ülésén.

A bizottság javasolta továbbá, hogy Magyarország ajánlja fel a Nabucco Nemzetközi Védnöki Testület létrehozásának koordinálását – az érintettek egyező szándéka esetén a Nabucco gázvezeték nemzetközi koordinálásával megbízott magyar nagykövet ilyen irányú megbízásával. A bizottság az állásfoglalást az Európai Tanács 2008. október 15-én kezdődő ülését megelőzően megküldte

Gyurcsány Ferenc miniszterelnöknek, valamint Göncz Kinga külügyminiszternek. Hasonlóképpen levélben fordult a miniszterelnökhöz novemberi törökországi tárgyalásai előtt is.

A bizottság elnöke, Kóka János (SZDSZ), valamint Mesterházy Attila társelnök (MSZP) és Firtl Mátyás tag (KDNP) 2008. november 5-én Bécsbe látogattak, ahol tárgyalásokat folytattak Martin Bartenstein osztrák szövetségi gazdasági és munkaügyi miniszterrel a Nabucco érintő legsürgetőbb kérdésekről. A megbeszélésen a felek egyetértettek abban, hogy a Nabucco kiemelt jelentőségű, stratégiai projekt, amely az Unió teljes támogatását élvezi. Egyetértés volt továbbá a tekintetben is, hogy a kormányközi megállapodások létrehozása a következő fontos lépés, amely jelentős mértékben a török fél kompromisszumkészségén is múlik. A bizottság elnöke azt kérte az osztrák minisztertől, hogy támogassa a nemzetközi politikai támogató testület létrehozására irányuló magyar törekvéseket. Az osztrák fél pozitív viszonyulása mellett hangsúlyozta, hogy a belpolitikai helyzetnek köszönhetően a 2008-as év végén várhatóan leköszön posztjáról, így hosszú távú vállalás megtétele az osztrák kormány nevében nem lenne célszerű.

Kóka János, a bizottság elnöke, illetve Balla Mihály társelnök 2008. december 3-án tárgyalásokat folytatott a török parlament ipari, kereskedelmi, energiaügyi, természeti erőforrások, informatikai és technológiai bizottságának Magyarországra látogató delegációjával. A delegációt Soner Aksoy bizottsági elnök vezette, akit két török parlamenti képviselő valamint egy politikai tanácsadó kísért el. A megbeszélésen Aksoy elnök hangsúlyozta, hogy Törökország maximálisan elkötelezett a Nabucco megépítése mellett, ráadásul országa kiváló infrastrukturális adottságokkal is rendelkezik, melyek nagyban megkönnyítik a beruházás megvalósulását. A török fél kész az együttműködésre, a vitás kérdések lezárására, álláspontjuk szerint a nemzetközi Nabucco konzorcium létrehozása is ezt az elkötelezettséget demonstrálja.

A megbeszélés egyik fő témája a Nabucco gázvezetékkel kapcsolatos bilaterális kérdések áttekintésén túl a politikai támogatás biztosítása volt a projekt számára. Kóka János - korábbi, ausztriai tárgyalásaihoz hasonlóan - a török politikus támogatását kérte a Nabucco Nemzetközi Védnöki Testület felállításához, amely demonstrálná a részt vevő országok politikai egységét és eltökéltségét. A négy uniós országnak (Ausztria, Magyarország, Románia, Bulgária) és Törökországnak együttesen kell versenyképes alternatívát mutatnia az orosz monopol-törekvésekkel szemben - hangsúlyozta Kóka János. A Nabucco "gazdasági színpada" készen áll, most a politikusokon a sor, valamint az Európai Unión, hogy a válságra tekintettel az uniós pénzüzetek komoly segítséget nyújtsanak a projekt finanszírozásához. Soner Aksoy a védnöki testületre vonatkozó felvetést jó kezdeményezésnek tartotta és azt javasolta, hogy a testület felállításával kapcsolatos részleteket a 2009. januári budapesti Nabucco Konferencián dolgozzák ki a felek. A megbeszélésen a kormányközi megállapodások aláírásáról is szó esett: mind a magyar, mind a török partner úgy látta, hogy a dokumentumokat hamarosan aláírhatják az érintett országok.

A bizottság elnöke 2008. december 2-án levélben fordult Ausztria, Románia, Bulgária és Törökország nemzeti parlamentjeinek Nabuccós, illetve energiaügyekben hatáskörrel rendelkező bizottságaihoz. A levélben a fenti állásfoglalásnak megfelelően azt kérte az érintett bizottságoktól, hogy segédkezzenek a nemzetközi védnöki testület felállításában, továbbá hangolják össze tevékenységüket a Nabucco gázvezetékkel kapcsolatos koordinációs feladatok ellátásában.

A bizottság tagjainak munkáját segítő szakértők folyamatos kapcsolatban állnak az Európai Unió energiaügyi biztosának hivatalával, az érintett magyar kormányzati szervekkel, valamint

rendszeresen tájékozódnak az érintett országokban végbemenő politikai, gazdasági folyamatokról, amelyek hatással bírnak a Nabucco megvalósulására. A képviselők munkáját a bizottság szakértői által készített hazai és nemzetközi sajtófigyelés is segíti.

A bizottság megállapításai és javaslatai:

Összegzésként megállapítható, hogy a Bizottság munkájában a különböző pártok képviselőinek törekvései összeegyeztethetők voltak, az állásfoglalások konszenzussal jöttek létre. A jövő szempontjából ígéretes, hogy a távlati célok elérését szolgáló döntésekben az Országgyűlés pártjai együtt tudtak működni.

A Bizottság munkáját áttekintve megállapítható, hogy a testület az azt létrehozó országgyűlési határozatban előírtaknak megfelelően működött.

A bizottság javasolja az Országgyűlésnek, hogy a 2009 januárjában esedékes Nabucco konferenciára tekintettel országgyűlési határozatban foglaljon állást a gázvezetékét érintő legfontosabb kérdésekkel kapcsolatos, többpárti konszenzust megjelenítő magyar álláspontról, amely iránymutatásul szolgálhat a kormányzat számára is. A bizottság javasolja, hogy a konferencia előkészítő munkálataiban e bizottság is vegyen részt, a tanácskozáson a kormány a bizottság álláspontját is tekintetbe véve folytasson egyeztetéseket.

A bizottság javasolja, hogy a kormány ismételten tekintse át a kormányközi megállapodások létrejöttéhez szükséges hiányzó lépéseket, és lehetőségeihez mérten segédkezzen azok megvalósulásában mind az Európai Unió érintett országaival való egyeztetések, mind az Unión kívüli, Nabuccoban érintett országokkal történő tárgyalások során. A magyar diplomácia e téren tanúsított intenzív munkáját, illetve hazánk egyre kedvezőbb megítélését a bizottság üdvözli, ugyanakkor a további erőfeszítések szükségességét is hangsúlyozni kívánja.

A bizottság javasolja, hogy állásfoglalásának megfelelően a magyar kormány kezdeményezőként lépjen fel egy Nemzetközi Nabucco Védnöki Testület létrehozásában, amely elismert és tekintélyes politikusokból és szakemberekből álló testületként a szükséges európai elkötelezettség megjelenítésére is alkalmas. A bizottság ezért azt javasolja, hogy az Országgyűlés hozzon határozatot, amelyben felkéri Ausztria, Bulgária, Románia és Törökország nemzeti parlamentjeit, hogy a magyar Parlamenttel közösen hozzanak létre egy Nemzetközi Nabucco Védnöki Testületet, amely alkalmas arra, hogy megjelenítse a részt vevő nemzetek legmagasabb szintű elkötelezettségét a projekt mellett. A bizottság ezért azt javasolja, hogy az Országgyűlés forduljon az energiaügyekben, illetve a Nabucco projekt tekintetében hatáskörrel rendelkező parlamenti bizottságok vezetőihez, hogy az összehangolt munka elősegítése érdekében, országonként három-három fő delegálásával vegyenek részt a Nemzetközi Nabucco Védnöki Testület létrehozásában és működtetésében. A bizottság különösen fontosnak tartja, hogy az intézményes kapcsolatfelvételre ne csak Ausztria, Magyarország, Románia, Bulgária és Törökország esetében kerüljön sor, hanem a forrásoldalon beszállítóként megalapozottan szóba jöhető Kaszpi-tenger part-menti országai és egyéb államok esetében is.

A bizottság javasolja, hogy az Országgyűlés kérje fel az Európai Unió tagállamait, hogy az uniós pénzügyi intézetek révén biztosítsák a Nabucco gázvezeték megépítéséhez szükséges, megfelelő garanciával rendelkező pénzügyi forrásokat. A bizottság azt javasolja a magyar kormánynak, hogy az Európai Unió testületeiben, valamint a tagállamokkal folytatott tárgyalások során ennek megfelelően járjon el.

A bizottság javasolja, hogy az érintett országok európai parlamenti képviselői uniós szinten is együttműködve mozdítsák elő a Nabucco projekt megvalósulását.

A bizottság javasolja, az Országgyűlés kérje fel a Kormányt, hogy kezdeményezzen tárgyalásokat az Amerikai Egyesült Államok kormányával, az Egyesült Államoknak a Nabucco projektben történő szerepvállalásának lehetőségéről.

A bizottság javasolja továbbá, hogy Magyarország a 2011. első félévi magyar EU-elnökségre történő felkészülése során is kiemelt európai célkitűzésként kezelje a Nabucco vezeték megvalósítását, és a tagállamokkal egyeztetve tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a földgázvezeték megépítése kellő súllyal szerepeljen az Unió következő évekre szóló gazdasági és politikai programjaiban.

Budapest, 2008. december 10.

Dr. Kóka János
elnök

1. sz. Melléklet

MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS
Nabucco földgázvezeték előkészítésének és
megvalósításának folyamatát segítő
eseti bizottság

A MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS
NABUCCO FÖLDGÁZVEZETÉK ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK ÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FOLYAMATÁT
SEGÍTŐ ESETI BIZOTTSÁGÁNAK

1/2008-2010 ÁLLÁSFOGLALÁSA

A NABUCCO FÖLDGÁZVEZETÉK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK KOORDINÁLÁSÁRÓL

1. A bizottság javasolja, hogy Magyarország vállaljon vezető szerepet a jelenlegi gázforrásoktól, gázszállítási útvonalaktól független gázellátási lehetőségek bővítésében az Európai Unión belül.
2. Ennek érdekében javasoljuk, hogy Magyarország forduljon javaslattal a Nabucco gázvezetékben érintett országok felé egy Nemzetközi Politikai Támogató Testület létrehozására, ami elősegíthetné a gázvezeték megvalósítására létrehozott vállalat munkáját. Javasoljuk, hogy adott esetben ezt Magyarország vesse fel az Európai Tanács 2008. október 15-én kezdődő, az európai energiaellátással és a klímaváltozás kérdéseivel is foglalkozó ülésén.
3. A bizottság javasolja, hogy Magyarország ajánlja fel a Nemzetközi Politikai Támogató Testület létrehozásának koordinálását – az érintettek egyezõ szándéka esetén a Nabucco gázvezeték nemzetközi koordinálásával megbízott magyar nagykövet ilyen irányú megbízásával.

Budapest, 2008. október 14.

Dr. Kóka János
elnök

**Az Országgyűlés
Nabucco földgázvezeték előkészítésének és
megvalósításának folyamatát segítő
eseti bizottsága**

Dr. Szili Katalin
elnök asszony
Magyar Országgyűlés

NAER/14/1/2008

Helyben

Tisztelt Elnök Asszony!

A Házsabály 87.§ (2) bekezdése, és a Nabucco földgázvezeték előkészítésének és megvalósításának folyamatát segítő eseti bizottság létrehozásáról szóló 98/2008. (IX. 22.) országgyűlési határozat 3. g) pontja alapján a bizottság 2008. szeptember - 2008. december között elvégzett munkájáról – a bizottság döntése alapján – benyújtom a mellékelt jelentést és a hozzá kapcsolódó országgyűlési határozati javaslatot.

Budapest, 2008. december 10.

Tisztelettel:

Kóka János
elnök

